

Если наблюдать за тем, как люди в действительности говорят, то в коротких диалогах не сразу бросаются в глаза речевые акты. Самый распространённый вид речи - это рассказ, нередко даже пересказ, который несколько не является только практическим упражнением, а может иметь даже большую коммуникативную ценность.

Рассказ представляет собой систематически построенное сообщение, которое требует более обширного владения грамматическими структурами, чем короткий диалог. Например, для рассказа нужно хорошо владеть системой времён глагола, лексикой.

Ознакомление студента с рассказом через текст для чтения, который принят в наших учебниках десятилетиями, казалось бы соответствует эмоциональным потребностям обучаемого. Разумеется, что диалоги одновременно с чтением текстов и их пересказом могут дополнительно мотивировать курсантов.

В заключение разрешите ещё одно замечание общего характера. В школе или в университете учатся не только иностранному языку. Они также учатся самому учению, то есть они должны развивать учебные стратегии для усвоения иностранного языка. Преподаватель может помочь школьнику или студенту в приобретении учебных стратегий.

Рекомендуется не скрывать от школьников и студентов, что овладение иностранным языком, в конечном счёте, дело нелёгкое. Методика же должна устранять ненужные трудности. Однако она не может и не должна ограничивать усердие и прилежание школьника и студента, когда учащиеся, например, учат новые слова, он обычно должен упорно трудиться, и выполнение этих требований уже вопрос общего воспитания, а не вопрос специальной методики. Как воспитатели мы обязаны не развлекать учащихся на занятиях применением множества методов, а предъявлять к ним серьёзные требования. Этим мы показываем своё уважение к преподаваемому предмету и к своим курсантам.

#### ЛИТЕРАТУРА:

1. М. Э. Парецкая, «Современный учебник русского языка для Иностранцев». 2014., стр. 3-9.
2. Лебедев О.Е. «Компетентностный подход в образовании // Школьные технологии». 2004., № 5.
3. Самсонова И.Г., «Методика проектирования учебного занятия». 2017., стр. 18-21.
4. <https://www.kommersant.ru/doc/3917583>
5. <http://idum.uz/ru/archives/11744>

#### CHET TILLARNI O'QITISHDA COUCHING USULINING SAMARADORLIGI VA USLUBLARI

**Djampulatova N.M.**

*o'qituvchi, O'zbek va xorijiy tillar kafedrası, TTA, O'zbekiston*

*e-mail: [djampulatovanigora@gmail.com](mailto:djampulatovanigora@gmail.com)*

*tel: +99897 1875000*

**Annotatsiya:** Maqola chet tillarini o'qitishning yangi eksperimental usuli haqida bo'lib, unda yangi usul couching haqida so'z yuritiladi. Uning o'ziga xos xususiyatlari ko'rib chiqiladi, asosiy tamoyillari tavsiflanadi va chet tillarini o'qitish amaliyotida qo'llanilishi asoslanadi va til bo'yicha couchingdan foydalanishga alohida e'tibor beriladi. Muallif ushbu tushunchaga quyidagicha ta'rif beradi, uning an'anaviy o'qitish usullaridan ajralib turadigan xususiyatlarini ko'rib chiqadi, chet tilini o'qitish amaliyotida qo'llanilishini asoslaydi.

**Kalit so'zlar:** murabbiylik, til bo'yicha couching, samarali o'rganish strategiyalari, hamkorlik, chet tillarini o'rgatish usullari.

**Аннотация:** В статье речь идет о новом экспериментальном методе обучения иностранным языкам, который представляет собой новый метод коучинга. Рассмотрены его специфические особенности, описаны его основные принципы и основано на применении в практике обучения иностранному языку, особое внимание уделено использованию языкового коучинга. Автор дает определение этому понятию, рассматривает его особенности, отличающие его от традиционных методов обучения, обосновывает его применение в практике обучения иностранному языку.

**Ключевые слова:** коучинг, языковой коучинг, эффективные стратегии обучения, сотрудничество, методы обучения иностранному языку.

**Annotation:** The article is about a new experimental method of teaching foreign languages, which is a new method of couching. Its specific features are considered, its basic principles are described and based on its application in the practice of foreign language teaching, and special attention is paid to the use of

language coaching. The author defines this concept, considers its features that distinguish it from traditional teaching methods, substantiates its application in the practice of teaching a foreign language.

**Keywords:** coaching, language coaching, effective learning strategies, collaboration, foreign language teaching methods.

Hozirgi kunda avtomatik yoki mashinali tarjimaning jadal rivojlanishiga (Google Translate, Yandex Translate va boshqalar kabi xizmatlardan foydalangan holda tarjima qilingan) va uning tarjima faoliyati sohasidagi ulushi ortib borayotganiga qaramay, xorijiy tillarni o'rganish asosiy vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Yoshlar zamon bilan xamnafas bo'lish va martaba qurishda muvaffaqiyatga erishishga intilishmoqda va chet tilining o'rni va ahamiyatini tobora chuqur anglashmoqda.

O'zbekiston ta'lim tizimi talabalarining chet tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyojlarini maksimal darajada qondirishga intiladi, chunki har qanday davlatning ta'lim tizimining samaradorligi mezonini ushbu tizim ijtimoiy buyurtmani qanchalik darajada bajarishidir. An'anaviy, shakllangan o'qitish usullari bilan bir qatorda eksperimental metodlar ham qo'llaniladi, bu esa zamonaviy gumanitar fanlarda fanlararo yondashuv va o'zlashtirilgan bilimlarning pragmatik jihatiga e'tibor qaratilishi bilan bog'liq. Ushbu usullardan biri "til bo'yicha murabbiylik" (boshqa terminologiyada "lingvo coaching"). Agar murabbiyning o'zi (inglizcha koaching - trening, konsalting) murabbiy deb ataladigan mutaxassis, talaba yoki mijozni ma'lum bir shaxsiy yoki professional maqsadga erishishda qo'llab-quvvatlaydigan va o'rgatadigan rivojlanish usuli bo'lsa [1], u holda til bo'yicha koaching erishish yo'lidir.

Koaching insonning potentsialini ochish usuli sifatida mavjud bo'lib, ko'pgina mamlakatlarda o'z samaradorligini isbotladi. Chet tillarini o'rgatish bo'yicha mutaxassis (murabbiy-chet tili o'qituvchisi) va talaba o'rtasida, talabaning talabani o'rganishda kerakli natijaga erishgunga qadar qo'llab-quvvatlash va unga hamrohlik qilishdan iborat bo'lgan professional munosabatlarni ishlab chiqadi.

Koachingning an'anaviy shakllaridan asosiy farqi shundaki – talabaning ichki salohiyatiga e'tibor qaratiladi va bu yondashuv an'anaviy o'quv jarayonidan farqli o'laroq, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlikni o'z ichiga oladi.

Koaching jarayonida qo'yilgan vazifaga erishish uchun ichki resurs izlanishi bo'lgani uchun, ochiq savollardan (nima? qanday? nima uchun?) foydalanishni nazarda tutuvchi shaxsga yo'naltirilgan usul qo'llaniladi. O'qituvchi-murabbiy talabaga nima qilish kerakligini aytmaydi, balki evristik savollar berish orqali o'quvchiga o'quv topshiriqlarini bajarish zaruriyatiga kelishiga imkon beradi. Bundan tashqari, bunday individual yondashuv talabaning maqsadga erishish uchun allaqachon mavjud ish strategiyalarini aniqlashga qaratilgan. Misol uchun, talaba ilgari boshqa chet tilini o'rganish uchun kartalar yordamida yangi so'zlarni yodlash texnikasidan foydalangan bo'lishi mumkin. Agar texnika rejalashtirilganidan oldin natijaga olib kelgan bo'lsa, uni yana ishlatish tavsiya etiladi.

An'anaviy o'qitish usullaridan farqli o'laroq, o'qituvchi oldindan tuzilgan dars rejasiga ega va o'qituvchi dars reja mos kelishi uchun ortiqcha narsalarni "kesib qo'yishga" majbur bo'ladi, bu esa talabaning ijodiy qobiliyatini qat'iy dars reja bilan cheklaydi. Koaching yondashuv talabaning individual imkoniyatlarini ham hisobga oladi, ba'zan o'quvchida yoqimsiz his-tuyg'ularni keltirib chiqaradigan va o'quvchiga ko'proq yoqimli bo'lgan boshqalar bilan almashtiriladigan vazifalardan qochadi. Shunday qilib, faqat yakuniy maqsad qat'iy belgilangan bo'lib qoladi va unga erishish yo'llari sezilarli darajada farq qilishi mumkin. Shuningdek, to'rtta nutqiy kompetensiya o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhimdir: ikkita passiv - yozma nutqni tushunish va nutqni tinglash va ikkita faol - gapirish va yozish.

Til o'rgatish metodi bilan dars o'tishda o'qituvchi qo'llayotgan usullar haqida iloji boricha talabaga ko'proq ma'lumot berish maqsadga muvofiqdir. Bu talaba tomonidan sheriklik munosabatlarining shakllanishiga yordam beradi.

Nutq kompetensiyalarining to'rt turi o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhimligini tasdiqlash uchun, shuningdek, ushbu kompetensiyalar bo'yicha malaka darajasini samarali tahlil qilish uchun siz masalan, "g'ildirak" vositasidan foydalanishingiz mumkin, unga ko'ra doira to'rtga teng qismlarga bo'linadi, ularning har biri u yoki bu nutq qobiliyatini anglatadi. Keyin o'n balli o'lchov shkalasiga taqlid qilib, aylananing bo'linish o'qlarida belgilar qo'yiladi. Talabadan ma'lum bir malakaga egalik darajasini baholash so'raladi. Segmentlarni ulashda raqam olinadi, so'ngra uning qanchalik aylanaga o'xshab ko'rinishi va "bunday g'ildirak qanday yurishi" baholanadi. Keyin tilning umumiy darajasini oshirish uchun eng "kam" kompetensiyalarni ajratib ko'rsatish va ular ustida ishlash taklif etiladi. Talabadan tez natijaga erishadigan beshta oddiy harakat ro'yxatini tuzish so'raladi va talaba bu harakatlarni bajaradigan vaqt belgilanadi. Bunday sodda va vizual usulni murabbiy, kouch Pol J.Mayer tomonidan hayot muvozanatini saqlash va ustuvorliklarni aniqlash uchun ixtiro qilingan [2]. Ushbu vosita koachingda keng qo'llaniladi, lekin u tilni o'rganishda ham foydali bo'lishi mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, tilni o'rgatish bo'yicha o'qitishning aksariyat usullari va shakllari talabaning aniq maqsadi bilan belgilanadi. Gap shundaki, chet tilini o'rganishdan umidsizlik hissi, qoida

tariqasida, noto'g'ri belgilangan maqsad bilan bog'liq. "Chet tilini o'rganish"ning eng keng tarqalgan maqsadi juda mavhum, o'ziga xos bo'lmagan va shuning uchun taraqqiyotni o'lchash va sezish qiyin, buning natijasida talaba tezda motivatsiyani yo'qotadi. Faqat aniq nutq kompetensiyalari o'lchanadi: gapirish, yozish, o'qish, tinglash. Dastlabki bosqichda to'rtta kompetentsiyadan qaysi biri talaba uchun haqiqatan ham zarurligini aniqlash eng samarali bo'ladi, qaysi kompetentsiyani rivojlantirish unga sarflangan sa'y-harakatlardan maksimal darajada qoniqish hissini keltiradi. Baholash mezonining yo'qligi va noto'g'ri qo'yilgan maqsad talabaning grammatika ustida qattiq ishlashi va yozma mashqlarni bajarishi va chet tilida gapirishga harakat qilganda, u hech narsa aytolmasligiga olib kelishi mumkin. Bu umidsizlikka olib keladi va natijada tilni o'rganishga bo'lgan qiziqishni yo'qotishi mumkin. Shuning uchun boshlang'ich bosqichda murabbiy-o'qituvchi ochiq savollar yordamida o'quvchining maqsadini yozma ravishda aniqlaydi.

#### **Xulosa**

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, til bo'yicha kouching murabbiy (maslahatchi, trener) tomonidan interfaol muloqot shaklida individual o'qitish usuli sifatida chet tilini, ayniqsa o'rganishning dastlabki bosqichida o'qitishning ancha samarali usuli hisoblanadi. xorijiy tillarni o'rganish bo'yicha mini-guruhlarda ushbu usuldan foydalanish ham istiqbolli ko'rinadi.

#### **ADABIYOTLAR:**

1. Eremina N.V., Kabanova O.V., Terexova G.V. Nolingvistik mutaxassislik talabalarini lingvokommunikativ tayyorlash tajribasi. // Orenburg davlat universiteti. - 2015. - No 2. Orenburg: Universitet nashriyoti. - S. 47-53.
2. Passmore J. Murabbiylikdagi mukammallik: Sanoat bo'yicha qo'llanma. London: Kogan sahifa nashriyoti. - 2006. - 306 b.
3. Bitner, T. Sizning g'ildirakingiz qanday ko'rinishga ega. - 2015. [Elektron resurs]. URL: <https://www.icfaustin.org/Resources/Documents/Wheel%20of%20Life%20Article%20for%20Coaches%20Week.pdf> (Kirish 14/09/2019)
4. Renton J. Kauching va murabbiylik: ular nima va ulardan qanday qilib maksimal darajada foydalanish mumkin. - Nyu-York: Bloomberg Press. - 2009. - 326 b.
5. Dauni M. Samarali murabbiylik: murabbiylar murabbiyidan saboqlar: ish jarayonida xodimlarni o'qitish va rivojlantirish orqali tashkilotni rivojlantirish texnologiyalari. - M.: "Yaxshi kitob" nashriyoti, 2013. - 279 b.

### **RELEVANCE OF THE PROBLEM OF DEVELOPING CREATIVE SKILLS OF STUDENTS IN THE ENGLISH LESSON**

***Eskaraeva S. A.***

*Senior teacher, KarSU named after Berdakh, Nukus, Uzbekistan*

Nowadays, the problem of the formation of students' creative abilities in the process of teaching English is of particular relevance. In modern conditions of the pedagogical process of the university, it is a significant scientific problem of historical, ethnic, cultural and socio-pedagogical significance. The development of students' creative abilities is impossible without generalizing the experience of using English classes in the system of education and upbringing. The study of the English language, the history of its development, folk culture and everyday life should be considered not only as an activity of students aimed at learning English, but also as one of the conditions for teaching a foreign language and developing the creative abilities of students on specific life material.

A foreign language, as a general educational subject, can and should contribute to the development of students' creative abilities. Having a huge upbringing, educational and developing potential of students' creative abilities, a foreign language can realize it only in the course of implementing the practical goal of learning, that is, only if the student in the process of foreign language communicative and cognitive activity (listening, speaking, reading, writing ) will expand their general educational horizons, develop their thinking, memory, feelings and emotions; if in the process of foreign language communication the social and value qualities of the individual will be formed: worldview, moral values and beliefs, character traits.

Creativity is a mental and practical activity, the result of which is the creation of original, unique values, the identification of new facts, properties, regularities, as well as methods of research and transformation of the material world or spiritual culture; if it is new only for its author, then the novelty is subjective and has no social significance [Pavlenko, 2019:191].